

Вечар на Дняпры.

ПОКЛІЧ ТВАЁЙ ДУШЫ

Ён амаль што не помніць сваю вёску ў ціхай лясной глушы, хату над сподкам-азярцом, старыя вербы, што мерна парывалі ўначы ад ветру, схіляючы гнуткія галіны-косы над парослай зялёным мохам страхой. Бацькі, тады яшчэ маладыя, поўныя сіл і надзеі, вывезлі яго адсюль малым. Ён вырас на ўскраіне Чыкага. У англійскай школе яму ўнушалі павягу да амерыканскай нацыі і ўсім нічога не гаварылі, што ёсць на свеце такі край—Беларусь. Потым ён працаваў, каб мець кавалак хлеба надзённага, акуратна плаціў страхавыя ўзносы, каб забяспечыць сябе на выпадак беспрацоўя і мець пенсію на старасці год. Адным словам — жыў. Жыццё пакінула свой адбітак на ўсім яго знешнім абліччы: высокай постаці, манеры апранацца, трымацца з людзьмі, на яго гаворцы, багата перасыпанай англійскімі словамі, якія ён вымаўляе на рускі лад. Усё выдае ў ім амерыканца. А вось душа...

— Душа беларуса-палешука так і не прыняла чужога свету. Хоць цяпер я і не маю права называць яго поўнацю чужым: у Штатах нарадзіліся мае дзеці, там гадуецца ўнукі. А я... нібы стаю адной нагой па гэты бак мяжы, другой—па той. Калі гуляюць у хакей рускія з амерыканцамі, перажываю за тых і другіх. І ўсё ж, калі перамагаюць рускія, мне больш прыемна. Шчыра радуюся і падміргаю сынам: наша ўзяла!

Ён стрымлівае шчаслівую ўсмешку. З мінуўшчыцы, відаць, паглыблены ў роздум. Потым гаворыць з налётам глыбокай, усёпранікальнай журбы:

— От паездзіў я за гэты месяц! І па Расіі і па Беларусі. Вядома, вёску свайго дзяцінства я не знайшоў. Тая, што бацьку, іншая і людзі іншыя. Але пад роднай вярбой пастаяў. Гоман бору паслухаў... І новыя песні. Прыгожа спяваюць надвячоркам дзяўчаты!.. Сумна, што трэба кінуць усё гэта, расстацца і ехаць дадому. Але яно захаваецца там, — ён дакрануўся рукой да грудзей.—Цяпер маё сэрца б'ецца раўней, спакойней. Вы і ўявіць сабе не можаце, як падбадзёрыла мяне спатканне з Радзімай...

Мне не цяжка было зразумець душэўны стан старога эмігранта, яго ўзбуджанасць і непрытоеную радасць, бо ён не першы на маіх вачах спавадаўся на гэтай зямлі, дзе прыйшоў на свет, у вечнай вернасці і чыстай любові да Бацькаўшчыны. Здзіўляла іншае: дзе бярэ пачатак крыніца гэтых высокіх пачуццяў, якая не перасыхае ні пад уздзеяннем часу, ні пад уздзеяннем адлегласці! Чаму пры слове Радзіма чалавека, які не бацькуў яе з самага маленства і ў памяці якога невыразна захаваўся толькі асобныя штрыхі яе светлага вобраза, нібы токам прашывае! Раптам яго сэрца напаўняе вострае пачуццё адзіноты ў чужым свеце, да якога, здавалася, даўно прывык, і балючай тугі па тым ка-

валачку зямлі, дзе на зыбкіх сцэжках і звлістых палявых дарогах засталася яго басаногое і горкае маленства.

Мы называем гэта патрыятызмам, любоўю да Радзімы, грамадзянскай свядомасцю. Канкрэтны змест іх праяўляецца ў добрых справах нашых суайчыннікаў, у гатоўнасці абараніць гонар Радзімы, яе светлае імя. Для такіх людзей поспехі Савецкага Саюза — іх радасць, нашы страты і цяжкасці — іх востры боль.

Летась, у хуткім часе пасля таго, як прагучэлі правакацыйныя стрэлы на востраве Даманскім і кулі хунвэйбінаў абарвалі жыццё дзесяткаў маладых хлопцаў — савецкіх воінаў, мы атрымалі пісьмо са Злучаных Штатаў Амерыкі. Яно было наскрозь пранізна горыччу, трывогай, заклікам да дзеяння.

Добры дзень, далёкія суайчыннікі!

Даўно не меў ад вас лістоў, толькі газету атрымліваю. А яна прыносіць трывожныя весткі. Хто б мог падумаць, што апантаны Мао ўзніме руку супраць верных сяброў кітайскага народа! Пасылаю вам чэк на 50 долараў. Хай гэта будзе на падарункі сіротам і ўдовам. Хачу, каб вы надрукавалі, калі палічыце магчымым, зварот нашай сям'і да суайчыннікаў ва ўсім свеце: «Давайце створым фонд дапамогі сям'ям загінуўшых, прысылайце, хто колькі можа!»

Ведайце, што патрыёты Ра-

дзімы, дзе б яны ні былі, заўсёды разам з вамі.

Сям'я БОГАРТ, ЗША.

Тады мы не надрукавалі ліст. Патрэбы ў гэтым не было. Мы ж і не такое выносілі на сваіх плячах. А потым паспакайнела. Сёння, перачытваючы пісьмо Богартаў, я падумаў: вядома, 50 долараў само па сабе нішто, але ж не імі вымяраецца душэўны парыв нашых землякоў, якім сэрца баліць, калі тут, у Расіі, неспакойна, калі нам хтосьці пагражае. Гэта і ёсць канкрэтнае ўвасабленне высокага грамадзянскага абавязку, патрыятызму, любові да Радзімы.

«Вы не ведаеце мяне,—пісаў у тым жа лісце Богарт.—Вы класці на паперы мае погляды —так адразу не выйдзе. А наогул, каб ведалі мае прынцыпы, скажу: калі я гутару з чужаземцам, я гавару яму пра тое, чаго дасягнула мая Радзіма... Калі б мне давялося гутарыць з вамі, магчыма, я менш за ўсё спыняўся б на дасягненнях. Мяне хваляюць і вашы непаладкі... Трэба было б гаварыць пра такіх нягоднікаў, як А. Кузняцоў, якія яшчэ, відаць, не пераваяліся ў вас. Гаварыць пра тое, каб не паўтараўся 1941-ы год і каб такія выплодкі, як Сцяпан Краўчэня, што збіраецца вярнуцца ў Беларусь і вешаць усіх, атрымалі тое, чаго заслугоўваюць».

Мільёны нашых суродзічаў, раскіданых па розных кантынентах, жывуць сваімі штодзённымі клопатамі, але зда-

рыся бяда з родным краем, большасць з іх, як Богарты, падзяляцца апошнім, каб дапамагчы сваім. Трываласць духоўнага адзінства з Радзімай не раз выпрабавалася на крутых паваротах гісторыі. У гады рэвалюцыі і грамадзянскай вайны руская калонія ў Амерыцы збірала сродкі для Расіі, пасылала сваіх добраахвотнікаў арганізоўваць камуны на Радзіме, набывала для іх трактары, збожжа, розныя сельскагаспадарчыя прылады. Другая сусветная вайна, напад Гітлера на Савецкі Саюз абвастралі ў выхадцаў з Расіі пачуццё нацыянальнай годнасці, кроўнай роднасці з савецкім народам. У фонд абароны Радзімы ішлі долары, заробленыя мазалём, суайчыннікі закуплялі абсталяванне для ваенных шпіталаў і слалі яго туды, дзе іх браты і сёстры, сцяўшы зубы, напружыўшы ўсе сілы, змагаліся за сваю волю і незалежнасць.

«Мы не патрабуем падзякі ад савецкага народа за нашу сціпную дапамогу. Мы павінны быць глыбока ўдзячнымі савецкім людзям, калі яна будзе прынята».

Так заяўлялі суайчыннікі ў Злучаных Штатах Амерыкі і Канадзе. З такімі думкамі многія з іх добраахвотна бралі ў рукі зброю і ішлі на Заходні фронт. Каб толькі жыла Расія, іх Бацькаўшчына. Каб толькі чужынец не дратаваў нашы нівы.

(Заканчэнне на 4-5 стар.)

НАВЕКИ В НАШИХ СЕРДЦАХ

Дорогіе друзья!

От имени редакционной коллегии, авторского актива, читателей журнала «Советский патриот» сердечно поздравляю сотрудников Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом со 100-летием со дня рождения вождя трудящихся, основателя Советского государства В. И. Ленина.

Ленинские идеи, ленинские заветы навеки утвердились в наших сердцах.

В эти радостные юбилейные дни шлем вам, дорогие товарищи, наилучшие пожелания дальнейших успехов в вашей плодотворной работе, направленной на общее благо.

Н. ПОПАНДОПУЛО,
главный редактор журнала
«Советский патриот».

Бельгия.

У ТЕЛЕВИЗОРА

Юрий Большаков очень волновался: через несколько минут начнется фильм «Ленин в 1918 году». Из программы он знал, что французское телевидение покажет его на русском языке, а после демонстрации будет обсуждение. Специально для этого из Москвы приехал профессор Черников.

Перед телевизором на стульях и даже на кровати сидели соседи Большакова, в основном французы, и один русский эмигрант.

Но вот начался этот широко известный во всем мире фильм. Зрители увидели Ленина — Щукина, внимательный взгляд его прищуренных глаз, быстрые движения, услышали его ясную, несмотря на грассирование, речь. Все в облике Ленина дышало человеколюбием и благожелательностью. Даже тогда, когда он воскликнул: «Что же нам делать с нашими врагами!», — в голосе его не было ни тени злобы, только горечь от необходимости быть суровым.

Большаков перевел взгляд на своих гостей: старик-француз одобрительно кивал головой, а молодой маляр, не мигая, смотрел на экран.

...С искаженным от злобы лицом Каплан целится в спину Ленина, разговаривающего с

рабочими. Звук выстрела удивил его, он быстро обернулся, выпрямился. У Юрия стучало сердце. Одна из женщин, присутствующих в комнате, вскрикнула.

Закончился фильм, и на экране появились лица тех, кто должен был принимать участие в его обсуждении. Первым выступил советский профессор Черников. Всех поразило его прекрасное французское произношение. Несколькими словами обрисовал он облик Ленина, умного, скромного человека, глубоко понимающего нужды людей. «Ленин был прост, как сама истина», — сказал профессор.

Ему возражал писатель-историк Луи Валлон, который обвинял Ленина в насилии.

— Принуждение было, — ответил Черников, — но лишь как ответ на насилие и террор врагов.

Его поддержал известный историк Жан Эленштейн, а молодой писатель Марк Ферро сказал, что революция, возглавленная Лениным, унесла меньше человеческих жизней, чем автомобильные катастрофы во Франции за последний год.

Валлон напомнил о разногласиях, существовавших между Лениным и Троцким. Но

тут выступил сенатор-коммунист Жак Дюкло и коротко определил поведение Троцкого как безрассудности, потому что последний выступил против подписания Брестского мирного договора, совершенно необходимого России.

Об отношении Владимира Ильича к Сталину рассказал профессор Черников:

— Ленин рекомендовал Сталина на пост Генерального секретаря, потому что ценил многие его качества. Но перед смертью Ленин предостерегал партию, указывая на некоторые отрицательные черты его характера.

В конце обсуждения даже Луи Валлону пришлось согласиться с тем, что Ленин принес большую пользу России, но все же он считал нужным добавить:

— Польза для России — да! Но французы никогда не примут ленинских идей.

Погас телевизионный экран, гости Большаковых начали прощаться. Пожимая руки гостеприимных хозяев, железнодорожник сказал: «Мы — французы, но мы — коммунисты-ленинцы. И мы — одна из самых влиятельных партий во Франции».

Данила МАШИН.

Франция.

НАДОУГА застаўся ў памяці глядачоў фільм «Выклікаю агонь на сябе». Ён ішоў па савецкаму і польскаму тэлебачанню і расказваў аб подзвігу нашай разведчыцы Ані Марозавай, якая стварыла з палякаў і чэхаў дыверсійную групу на нямецкім аэрадроме ў Сешчы. Падпольчыкі падвешвалі міны да фашысцкіх бамбардзіроўчыкаў, і яны ўзрываліся ў паветры або факеламі ўспыхвалі на зямлі, не паспеўшы падняцца. Буйное злучэнне «Люфтвафе» аказалася паралізаваным. За гэты подзвіг Ганне Апанасаўне Марозавай нядаўна пасмяротна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Была ў Ганны малодшая сястра — дванаццацігадовая Маша, якая дапамагала падпольчыкам, ажыццяўляла сувязь, праходзіла праз гестапаўскія рагаты.

Цяпер Марыя Апанасаўна

Калі збіраліся ў Марозавых палякі — група Яна Манькоўскага і Яна Тымы (апошні цяпер афіцэр Войска Польскага). Маша вартавала ў двары. А калі пачалі ўзрывацца самалёты і палякаў пазбавілі доступу на аэрадром, было вырашана: няхай вядзе назіранне Маша. Дзяўчыны гэта было лягчэй.

...У засценку гестапа — Ян Манькоўскі, Ян Тыма, іншыя. Трэба ўбачыць іх, падаць умоўны знак: «Будзьце гатовы да ўдэкаў». На сустрэчу да Манькоўскага ідзе Машанька. Слязьмі, прсыбамі дзяўчынка разжаліла варту.

— Я ад вашай дзяўчыны, яна хворая. Што перадаць?

— Што я ўсё такі ж... Гэта азначала, што Ян нічога не скажаў, хоць стаў сьвічы пасля катаванняў. Маша здолела папярэдзіць яго. І калі ўдэкі ўдаліся, яна пер-

МАШАНЬКА

Марозава-Чывікава жыве ў Гродна, працуе бухгалтарам аўтакалоны 2408.

— Дакладна дзейнічалі нашы магніты, — расказвае яна. — А агонь на сябе выклікаць удалося не адразу. Немцы зрабілі палізу сапраўднага аэрадрома два фіктыўныя. Давялося мне ісці ў разведку. Прабіралася ад купіны да купіны, ад куста да куста. Запамінала ангары, узлётныя пляцоўкі.

...Выразкі з польскіх і чэшскіх газет, з «Известий», «Правды», «Огонька», Пьсьмо і фатаграфія артысткі Касаткінай, якая выконвала ролю Ганны, а затым прымала актыўны ўдзел у вывятанні абстаўкі гібелі разведчыцы ў Польшчы.

Лісты ідуць у Гродна з многіх краін. Пішуць палякі і чэхі. Піша былы нямецкі лётчык Левес-Ліцман, цяпер грамадзянін Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Ён расказвае сястры гераіні, што што самалёт таксама ўзарваўся ў паветры, але яму ўдалося выратавацца на парашуце. «Я зразумеў ужо тады, што нельга зламаць народ, у якога гераічна змагаюцца не толькі салдаты, але і жанчыны, і дзеці».

У фільме ёсць эпізод, калі Марозавы адводзяць смерць ад дзяўчыны-яўрэйкі, якая ў іх хавалася (на самай справе ў іх хаваліся дзве ўцячкі са смаленскага гета). За сцяной у сяцёр жыў здраднік, паліцэйскі Церах. «Цера», так зваў ён сябе, быў вельмі хітры і бязлітасны вораг. Машанька павінна была шумець, нешта скідаць, сьпяваць, калі ўцячкі варушыліся ў сваёй схаванцы. Ганна Пшэсцяленец і Ганна Малочнікава (так звалі дзяўчаты з гета) ніколі не забудуць таго, што зрабіла для іх дзяўчынка.

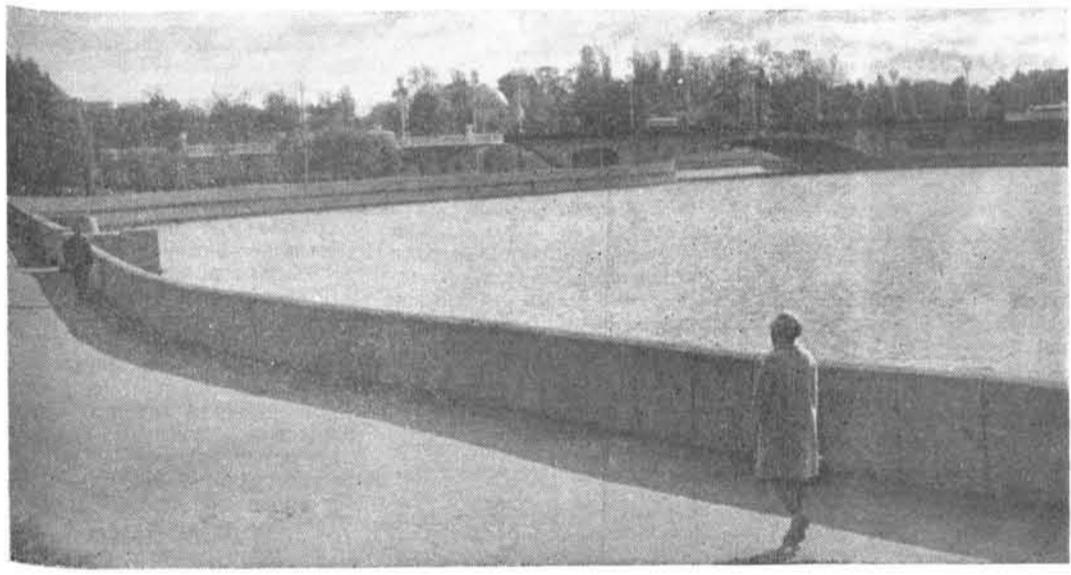
Трымалі гэтыя, тады маленюкія рукі і той план аэрадрома, які з неверагоднай цяжкасцю здабыў і прынёс чэх-патрыёт Вендэлін Раблічка, які служыў у нямецкім штабе.

Марыя Апанасаўна паказвае яго фатаграфію. Ён цяпер ганаровы грамадзянін горада Астрада. Піша з цеплынёй і сумам: «Аня абяцала прыехаць у Чэхаславакію, але не здолела. Прывязджайце, сустрэнем, як родную».

ПАЭМА АБ ПАЛЕССІ

«Паэма аб старым і новым Палессі» — так назваў свой музычны твор самадзейны кампазітар Іван Казелька, які працуе выкладчыкам у Мазырскай музычнай школе.

Шырокую вядомасць набыла «Песня аб Мінску», музыка і словы якой таксама належыць І. Казельку. Усяго ім створана больш як дваццаць песень, вальсаў, сюіт і іншых музычных твораў.

Мінск. Набярэжная Свіслачы.

Фота І. СІДАРЭНКІ.

упадае невялічкая рэчка Ведрыч, ёсць крыніцы, якія ў народзе вядомы былі як гаючыя. «Што гэта за крыніцы! — пытаецца Аляксандр Мікалаевіч. — І чаму б на Палессі, у месцах знаходжаньня гэтых крыніц, не пабудавалі санаторыяў... Пры добра пастаноўцы справы яны прыцягвалі б тысячы турыстаў, як сваіх, так і замежных. А гэта дало б краіне не малы даход».

Па просьбе Аляксандра Германа мы звязалі яго з лабараторыяй геахімічных праблем Акадэміі навук Беларускай ССР. Ён пераслаў у Мінск некалькі сваіх навуковых прац, апублікаваных у Бельгіі. Цяпер яны захоўваюцца ў фундаментальнай бібліятэцы Акадэміі навук Беларусі.

Сувязі Аляксандра Мікалаевіча з родным краем сталі больш трывалымі, асабліва пасля таго, як ён пабываў лясцаў у сваёй Рэчыцы.

«Тры месяцы назад я вярнуўся з майго роднага горада Рэчыца, — піша ў адным з апошніх лістоў А. Герман. — Па маёй просьбе сваячка як мага

часцей карміла мяне дняпроўскай рыбай. Толькі аднойчы рыба мела слабы пах нафты. Значыць, недзе вышэй ці ніжэй Рэчыцы нафта прасачылася ў Днепр. Пакуль не пазна, трэба зрабіць усё магчымае, каб нафта не загубіла Днепр...»

Аляксандр Мікалаевіч сам займаецца праблемай гідрагеахіміі, прысвяціў гэтаму амаль усё жыццё. Цяпер ён прапануе свае веды і вопыт суайчыннікам, вучоным Беларусі. Яму хочацца, каб у Рэчыцы, у Беларусі было лепш, чым у любым іншым кутку нашай планеты.

Часта здараецца так, што ў сваім імкненні дапамагчы нашы землякі «адкрываюць Амерыку». Аказваецца, у Беларусі ўжо даўно і паспяхова вырашаюцца тыя ці іншыя праблемы, даўно заўважаны тыя ці іншыя недахопы і робіцца ўсё, каб выправіць іх. Але не з матэрыяльнай меркай мы падыходзім да гэтай руплівасці. Мы цэннім галоўнае: нязгаснае імкненне прынесці дабро свайму народу, укласці і сваю цаглінку

ў будаўніцтва новай Беларусі, памножыць яе славу.

«Што я магу зрабіць для вас!» — часта гучыць гэтае пытанне пры сустрэчах з землякамі. Для вас — значыць для Радзімы, для свайго народа. Гэта — чыстае, трапяткое пачуццё чалавека, сэрца якога да апошняга ўдару належыць Радзіме. Гэта — уладарнае патрабаванне чалавечай натуры, покліч душы. Дзе б ні жыў наш суайчыннік, ён заўсёды будзе моцна знітананы з той зямлёй, якая была яго калыскай. Як бы ні далёка знаходзілася Бацькаўшчына, а думкі яго ўсё пра яе. Яна ж у яго адна, і ў радасці, і ў горы, самая святая і светлая, самая блізкая.

В. МАЦКЕВІЧ.

ЗА МЕМАРЫЯЛЬНЫ КОМПЛЕКС «ХАТЫНЬ» БЕЛАРУСКІМ АРХІТЭКАРАМ ЮРЫЮ ГРАДАВУ, ВАЛЯНЦІНУ ЗАНКОВІЧУ, ЛЕАНІДУ ЛЕВІНУ І НАРОДНАМУ МАСТАКУ БССР, СКУЛЬПТАРУ СЯРГЕЮ СЕЛІХАНАВУ ПРЫСУДЖАНА ЛЕНІНСКАЯ ПРЭМІЯ 1970 ГОДА У ГАЛІНЕ АРХІТЭКТУРЫ

Анатоль ВЯРЦІНСКІ

ХАТЫНСКІЯ ЗВАНЫ

Вы чулі, як у Хатыні
звоняць камяны!
Кроў у жылах стыне,
як слухаеш тыя званы.
Кроў у жылах стыне...
Слухаеш і маўчыш.
А наўкола—пустыня,
а наўкола—ціш.
Толькі адны камяны,
толькі адны званы,
толькі адны яны...

*

Дзень-дзень,
дзень-дзень-дзень...
Што гэта звяніць, Хатыні!
Тут звянілі сціцы і палазы,
і звянілі жаўранкі ў паднябессі.
Тут звянілі дзіцячыя галасы.
Тут звянілі дзявочыя песні.
Тут звяніла пчала

і звяніла піла,
і звяніла даёнка,
і звянілі, на радасць усёго

сяла,
тут вясельныя бомы звонка.
Дзень-дзень,
дзень-дзень-дзень...
Што гэта звяніць, Хатыні!
Што значаць яны, твае званы!
Ці гэта гучаць адгалоскі
той вёскі, што была да вайны,
той колішняй мірнай вёскі!..
Дзень-дзень...

Паслухайце, ці не едзе
гэта вясельне недзе!
Ды хто ж нявеста і жаніх,
калі нікога няма ў жывых!
Дзень-дзень...

А гэта не коні ў жытнім!
Ды коні патрэбны толькі
жывым,
а мёртвым ніколі
не патрэбны коні.
Дзень-дзень...

А гэта не сырадой
цурчыць у даёнку з пенай
густой!

Не,
мёртвым сном у Хатыні
спяць усе гаспадыні.
Дзень-дзень...
А гэта не юны смех,
не голас дзіцячых забаў і ўцех!
Не, спалены ўсе дзеткі,
спалены ўсе малалеткі.
Дзень-дзень,
дзень-дзень-дзень...
Што гэта звяніць, Хатыні!
Што значыць тваіх камяноў
перазвон!

Ці гэта звяніць твой вечны сон!
Ці, можа, ў гэтым звоне—
вечнае тваё бяссонне—
Дзень-дзень,
дзень-дзень-дзень...

*

Звяняць, як калісь, на ўсю сваю
сініцы і жаўрукі.
Але не чуе ніхто іх
«дзень-дзень»,
ніхто не глядзіць з-пад рукі.
Узялі ў Хатыні слых,
зрабілі глухімі ўсіх.
Узялі ў Хатыні зрок,
далі Хатыні змрок...

Стаяць, як калісь, усцяж
камяны,
там, дзе былі двары.
Але не дымаць, а звяняць яны,
звяняць ад зары да зары.
Дзіўныя гэтыя камяны!
Дыміць бы весела ім,
грэць бы неба духам жылым,
цяплом жывым, а яны...
Ды ў гэтым няма іх віны,
гэта віна вайны,
гэта віна вайны.
Гэта яна,
вайна,
дала камянам званы.

УЗНАГАРОДЫ ЛЕПШЫМ ВЫДААННЯМ

Надаўна журы падвяло вынікі чарговага Усесаюзнага конкурсу на лепшыя выданні па мастацкаму афармленню і паўграфічнаму выкананню, прысвечанага 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

Ад Беларускай рэспублікі ў конкурсе ўдзельнічалі выдавецтвы «Беларусь», «Народная асвета», «Вышэйшая школа», «Ураджай», «Навука і тэхніка».

Дыплом I ступені журы аднадунага прысудзіла за афармленне пазям У. Маякоўскага «Уладзімір Ільіч Ленін» у перакладзе на беларускую мову (выдавецтва «Беларусь»), афармленне мастака Васіля Шарановіча, надрукавана на Мінскім паліграфічным бінаце імя Я. Коласа). Дыплом II ступені ўдасгоны кнігі: Г. Лангфела «Песня аб Гаяваце» (мастак Георгій Папайскі), «Беларуская савецкая энцыклапедыя» (I том), беларуская народная вэрсія «Музыка-чараўнік» (мастак Наталля Папайская), зборнік вершаў Р. Барадуліна «Раскідан» у афармленні Барыса Заборава.

Восем беларускіх выданняў атрымалі дыплумы III ступені. Сярод іх зборнік «Пісьмы працоўных Беларусі Ул. І. Леніна», фотальбом «Франтавымі дарогамі», кніга П. Броўкі «Між чырвоных рабін» і інш.

М. ГАНЧАРОВ.

ВЕРНАСЦЬ ТЭМЕ

Міколу РАКІТНАМУ —
50 ГОД

Маё знаёмства з Міколам Ракітным пачалося з невялікай кніжкі яго апавяданняў «Селькоры», якую я аднойчы набыў у вясковай краме, знаходзячыся ў камандзіроўцы. Пакуль маленькі цесны аўтобусік дабіраўся з далёкага калгаса да горада, я паспеў, што называецца, «праглынуць» кніжку. Прачытаў — і перада мною, маладым супрацоўнікам раённай газеты, неяк па-іншаму, у іншых фарбах і адценнях, паўстала акаляючае асяроддзе з яго людзьмі: я жыва ўявіў селькора Паўла Вароніча, гэтага дасціпнага і працавітага чалавека з яго няўрымслівым і прынцыповым характарам. Для мяне ён стаў (я не пабаюся сказаць гэтае слова) эталонам, мне хацелася ў многім браць прыклад з Вароніча, вучыцца ў яго жыццёвай мудрасці, разважлівасці, назіральнасці, бо і я ж зусім нядаўна быў яшчэ селькорам...

Усё, што выходзіла потым з-пад пера Міколы Ракітнага, чыталася і перачыталася. Проста і непасрэдна расказваў пісьменнік пра сваіх герояў, за кожным характарам, апісаннем адчувалася глыбокае веданне аўтарам жыцця з усёй яго складанасцю і шматграннасцю. Менавіта на гэтыя бакі ў творчасці пісьменніка звяртала ўвагу крытыка, калі з друку выйшлі першыя зборнікі апавяданняў М. Ракітнага «Ранняя вясная» і «Вячэрняя зорка».

У кожнага пісьменніка ёсць свая любімая тэма. Гэта тэма не даецца па жаданні ці па імкненні аўтара. Яна глыбокімі карэннямі знітавана з біяграфіяй пісьменніка, з тым, што ён перажываў і вынасіў у сваім сэрцы. Такая тэма ў Міколы Ракітнага — людзі калгаснай вёскі, якіх ён добра ведае і горада любіць, якія становяцца героямі яго новых твораў. Ці не пра гэта гаворыць нам адзін з апошніх зборнікаў «Сярод людзей сваіх», дзе пісьменнік найбольш рэльефна намалюваў вобразы сваіх герояў, найбольш шырока паказаў іх унутраны і духоўны свет? І няхай з навалы ў навелу пераходзіць назва вёскі Пятроўка, што на Брагіншчыне, — мы, найбольш дасведчаныя ў біяграфіі пісьменніка, разумеем: усё гэта пра вёску Пятрычкае, дзе нарадзіўся сам аўтар, дзе рос, адкуль пайшоў у далёкі шлях.

Гэты шлях быў нялёгкі. Будучаму пісьменніку юнаком давалося загадваць хатай-чытальняй, працаваць калгасным рэхункаводам, затым удзельнічаць у баях на Заходнім і

Паўднёва-Заходнім франтах. Ён рана спазнаў, «на чым і як расце той хлеб», як гартуецца мужчасць у барацьбе з ворагам, каб над роднай зямлёю заўсёды было чыстае неба і каласіліся нівы.

Справядліва заўважана: біяграфія пісьменніка — у яго творах. Гэта добра адчуваецца, калі зноў і зноў перагортваеш кніжкі Міколы Ракітнага. Зямнымі, трывалымі вузламі ён моцна звязан з дарагімі сэрцу вяскоўцамі, з роднай палескай вёскай. Гэтым ён жыве заўжды і ўсюды. Яны — яго натхненне, яго тэма, якая, бы крыніца, ніколі не вычэрпваецца.

М. ПАРАХНЕВІЧ.

Танцуе Уладзімір Гусінскі

Пра лёс Уладзіміра Гусінскага, які доўгі час жыў разам з сям'ёй на чужыне, я даведалася задоўга да асабістага знаёмства з гэтым таленавітым артыстам беларускага балета. Але перш чым сустрэцца з ім, навесці размову пра жыццё, пра любімую справу, якой ён прысвяціў каля дваццаці год, я спецыяльна пайшла яшчэ раз на адзін са спектакляў з яго ўдзелам.

І вось я ў Беларускам дзяржаўным тэатры оперы і балета. Утульна ўладкаваўшыся ў крэсле, перажываю адну за другой дзеі спектакля «Пер Гюнт». Чароўная музыка Грыга, дэкарацыі і касцюмы пераносіць у паўночную краіну Нарвегію з яе льдамі і фіёрдамі. Да слёз хвалюе чыстае, поўнае непаўторнага драматызму каханне Сольвейг да Пера Гюнта.

Я бачу Уладзіміра Гусінскага то ў імклівым, то ў плаўным і задумённым танцы. У кожным яго руху, ва ўсёй яго постаці — грацыя і тонкае адчуванне музыкі твора.

Наша сустрэча адбылася назаўтра, на кватэры Уладзіміра. Ён сказаў:

— Мяне ўсё жыццё вабілі музыка, мастацтва. Але там... Там вельмі цяжка было вучыцца.

«Там» — гэта ў Аргенціне, куды выехала сям'я Гусінскіх — бацька, маці і пяцёра дзяцей — яшчэ ў 1933 годзе з былой Заходняй Беларусі, з-пад Гродна.

— Паехалі, вядома, не ад добрага жыцця, — гаворыць Уладзімір. — Вельмі цяжка

было бацьку выхоўваць нас. Сям'я вялікая, усе без прафесіі, без заняткаў...

А што ж чкавала іх у Аргенціне? Стала працаваць старэйшая сястра, а потым дайшла чарга і да Валодзі, якому ледзь споўнілася адзінаццаць год. Інакш бацьку не пракарміць вялікую сям'ю. Ды і за вучобу малодшых трэба плаціць.

А Валодзя толькі пачуе музыку — і закружыцца ў імправізаваным танцы. Бацька зразумеў, што гэта не часовае захапленне, а прызвание сына, і вырашыў аддаць яго ў балетную студыю. Але за навучанне патрабавалася шмат грошай. За ўрок іспанскага танца плаці асобна, за класічны — асобна. І маленькі Валодзя працуе на заводзе, а пасля працы едзе ў студыю.

Вучыўся Уладзімір у Кацярыны Галанта, былой выхаванкі рускага імператарскага балета. І іншых вядомых танцораў. І хоць настаўнікі ў юнака былі выдатныя, ён так і не мог паступіць у прафесійны тэатр. Выступаў у складзе прыватнай эстраднай трупы, для якой рэдка калі прадастаўлялася вялікая сцэна. Адсюль і нізкія заробкі артыстаў...

У 1955 годзе сям'я Гусінскіх вярнулася на Радзіму. Усім далі кватэры, усе былі ўладкаваны на работу. Пачалося другое жыццё і для Уладзіміра. Здзейснілася яго заветная мара — працаваць у вялікім тэатры. Яго прынялі ў балетную трупу Беларускага дзяржаўнага ападэмічнага тэатра оперы і балета.

Спектакль «Андэрэй Касценя» прысвяціў 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна Дзяржаўны акадэмічны вялікі тэатр оперы і балета Беларускай ССР. Кампазітар М. Аладаў і аўтар лібрэта П. Глебка пачалі сумесную працу пад уздзеяннем легендарнага падзвігу партызан, якія дзейнічалі на станцыі Орша пад кіраўніцтвам Канстанціна Заслонова.

НА ЗДЫМКУ: сцэна з оперы. У ролі Андрэя Касцені — Ю. БАСТРЫКАУ, Тасі — Т. ШЫМКО.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

«ПОКЛИЧ ТВАЕЎ ДУШЫ» — так называецца перадовая статья номера. Прочность духовного единства наших земляков с Родиной не раз испытывалась на крутых поворотах истории. В годы революции и гражданской войны русская колония в Америке собирала средства для Советской России, помогала в организации коммуны на родной земле. Вторая мировая война, нападение Гитлера на Советский Союз обострили у выходцев из России чувство национальной гордости. В фонд обороны Родины шли доллары, заработанные мозолями, соотечественники закупали оборудование для военных госпиталей, собирали теплую одежду и отправляли все это туда, где их братья и сестры мужественно сражались за свою свободу и независимость. А в прошлом году, вскоре после того, как прозвучали провокационные выстрелы на острове Даманском, мы получили десятки писем от наших соотечественников. В них — боль и гнев, которые испытывали наши земляки, готовность помочь Родине. Где же берет начало источник этих высоких чувств? Мы называем это патриотизмом, любовью к Родине. Это чистое, трепетное чувство человека, сердце которого до последнего удара принадлежит Родине. Это властное требование человеческой природы, зов души.

«ИМЯ І СПРАВА ЛЕНИНА БУДУЦЬ ЖЫЦЦЬ ВЕЧНА» [2—3 стр.]. Торжественно отметила Советская страна столетие со дня рождения В. И. Ленина. Накануне юбилея лучшие работники заводов, фабрик, учреждений, колхозных полей были награждены Юбилейными медалями и Почетными грамотами. В городах и поселках состоялись многотысячные митинги, на которых трудящиеся еще раз повторили слова преданности делу Коммунистической партии, делу ленинизма.

Аня Морозова, героиня фильма «Вызываем огонь на себя», в годы Великой Отечественной войны создала на немецком аэродроме в Сеци диверсионную группу. Крупное соединение «Люфтваффе» оказалось парализованным. За этот подвиг Морозова была удостоена звания Героя Советского Союза. У отважной партизанки была двенадцатилетняя сестра Маша, которая помогала подпольщикам, была у них связной. Теперь Мария Морозова-Чивикова живет в Гродно, работает бухгалтером («МАНШАНЬКА», 4 стр.).

В нашей республике и за ее пределами любители балета знают и ценят исполнительское мастерство талантливого белорусского артиста Владимира Гусинского. Но, пожалуй, немногие знают, что его творческая биография начиналась в далекой Аргентине, куда еще в 1933 году из Западной Белоруссии выехали Гусинские. «Меня всю жизнь привлекала музыка. Но там... Там очень тяжело было учиться», — вспоминает Владимир. В балетной школе, где он занимался, за учебу необходимо было платить большие деньги, и поэтому днем маленький Володя вынужден был работать на заводе, а вечером ехал в студию. Настоящему раскрылся талант молодого артиста после 1965 года, когда семья Гусинских вернулась на Родину и Владимира приняли в балетную труппу Белорусского государственного академического театра оперы и балета. Об этом рассказывает в статье «ТАНЦЕ УЛАДЗІМІР ГУСІНСКІ», которая напечатана на 6 стр.

грамадскаці горада Мінска і Мінскай вобласці, прысвечанае 100-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна.

З дакладам выступілі першы сакратар ЦК КП Беларусі П. Машэраў. «Нашы сённяшнія ўрачыстасці, прысвечаныя слаўнаму ленінскаму юбілею, — сказаў ён, — напоўнены пацудоўным асаблівай значнасці, глыбокага сэнсу і велічы...»

Партыя аб'яднала і зблізіла працоўных розных нацыянальнасцей Расіі на аснове агульнасці класавых інтарэсаў, на аснове ленінскай рэвалюцыйнай праграмы. Савецкі лад, дыктатура пралетарыяту ўшчэнт разбурылі ўсё, што прама або ўскосна замацоўвала сацыяльны і нацыянальны прыгнёт, нацыянальную няроўнасць, параджала варожасць і недавер'е паміж народамі.

Ад імя большавіцкай партыі, выражаючы яе погляды па нацыянальнаму пытанню, Уладзімір Ільіч гаварыў: «Мы хочам брацкага саюза ўсіх народаў»...

Не так даўно мы ўрачыста адзначылі 50-годдзе БССР і Кампартыі Беларусі. Народжаная ў агні рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, як і іншыя брацкія рэспублікі нашай краіны, — увабленне волі народнай, дзеці-

шча Вялікага Кастрычніка, дзецішча ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Усе дасягненні, якімі па праву ганарыцца рэспубліка, — сказаў далей П. Машэраў, — выдатны плён працавітасці, велічы духу і таленту рабочых, сялян і інтэлігенцыі. Высокія палітычныя і маральныя якасці, сацыялістычныя адносіны да працы, вернасць ленінскім заветам з усёй сілай праявіліся ва ўсенародным спаборніцтве за дастойную сустрэчу ленінскага юбілею. Сотні калектываў прадпрыемстваў і будоўляў, калгасаў і саўгасаў, навукова-даследчых інстытутаў і навучальных устаноў паказалі ў год ленінскай ударнай работы ўзоры працоўнага героізму, унеслі важкі ўклад у барацьбу за датэрміновае выкананне пяцігодкі, у агульную справу будаўніцтва камунізму.

Раніцай 22 красавіка па святочна ўпрыгожаных вуліцах Мінска прайшлі пад барабанны пошчак калоны юных ленінцаў — піянераў. А ўдзень на плошчы імя Леніна тысячы мінчан сабраліся на ўрачысты мітынг, дзе яшчэ раз паўтарылі словы адданасці справе Камуністычнай партыі, справе ленінізма.

У сталіцы нашай Радзімы — Маскве, у Палацы з'ездаў, адбылося сумеснае ўрачыстае

пасяджэнне Цэнтральнага Камітэта КПСС, Вярхоўнага Савета Саюза ССР і Вярхоўнага Савета РСФСР. На ім прысутнічалі ветэраны партыі, прадстаўнікі Арміі і Флоту, дзеячы навукі і мастацтва, а таксама партыйна-ўрадавыя дэлегацыі сацыялістычных краін, дэлегацыі камуністычных і рабочых партый капіталістычных дзяржаў і дзяржаў, якія сталі на шлях развіцця, нацыянальна-дэмакратычных партый і арганізацый і левасацыялістычных партый, прафсаюзных і іншых прагрэсіўных міжнародных арганізацый, дыпламатычны корпус, прадстаўнікі савецкай і замежнай прэсы.

Генеральны сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Л. Брэжнеў зрабіў даклад «Справа Леніна жыве і перамагае».

«Настолькі велізарны быў маштаб думкі і дзеянняў Леніна, — сказаў Л. Брэжнеў, — настолькі глыбока здолеў ён зразумець і выказаць наступны патрэбнасці сваёй эпохі, што і цяпер ленінскія ідэі з'яўляюцца магутнай зброяй у руках барацьбітоў за шчасце народаў. Няма такога кутка на зямных шарах, дзе імя Леніна не гучала б як палымяны заклік да ба-

рацьбы з прыгнётам, бяспраўем, эксплуатацыяй, як сімвал баявога адзінства, як залог перамогі ў гістарычнай бітве за трыумф камуністычных ідэяў...»

Выконваючы намечаную партыйнай праграму, савецкія людзі сваёй нястомнай працай, сваімі героічнымі намаганнямі пракладваюць шлях, па якому рана ці позна пойдучь працоўныя ўсіх краін. І кожны наш поспех, кожная перамога наша набліжае той час, калі ўсё чалавечтва разарве сацыяльныя і маральныя ланцугі мінулага і ўвойдзе ў новы свет — свет камунізма.

Але якія б ні былі вышыні, на якія ўзнімецца чалавечтва, яно заўсёды будзе памятаць, што ля вытокаў камуністычнай цывілізацыі стаіць гіганцкая фігура Леніна — мысліцеля і рэвалюцыянера. Няма нічога больш святага для камуніста, для ленінца, чым аддаць усю сваю энергію, увесь розум і волю для таго, каб наблізіць будучыню, за якую змагаўся Ленін.

Ленінскія ўрачыстасці ў СССР выліліся ў яркую дэманстрацыю адзінства савецкага народа і Камуністычнай партыі. Наш народ будзе новае жыццё пад сцягам Леніна, з яго імем у сэрцы.

• НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ •

Ніхто не ведае, як і калі нарадзілася мая вёска. Ніхто не можа дакладна растлумачыць, адкуль пайшла яе дзіўная назва — Гарывада. Адно сцвярджаюць, што звязана гэта з сажалкай, якая знаходзілася ля могілак, на так званым панскім фальварку. Ніколі, нават у самую вялікую засуху, не прасыхала ў ёй вада. І ад слоў — на гары вада — пайшла назва вёскі. Другія ўпэўненыя заяўляюць, што ўся справа ў нафце, якая некалькі гадоў назад была знойдзена непадалёк ад Гарывады. Быццам шуганула некалькіх палым з сажалкі, і ад слоў — гарыць вада — утварылася гэта назва. А зараз побач з вёскай палае вялізны факел, запалены ў гонар адкрыццяў беларускай нафты.

Час прыйшоў — і навіны маланкай абляцелі вакольных сялян. Што за вёскаю выраўся з ранку Першы нафты палескай фантан. І дубровай сягоння у полі Вышак доўгіх стаіць чарада. Нездарма вёска звалася колісь Дзіўнай назваю — Гарывада.

Але не толькі нафтаная прыкметай новага часу ў Гарывадае. Непазнавальнай стала сама вёска. Яна разраслася, расшырыла свае межы. Замест урослых у зямлю з маленькімі, паделаватымі акенцамі хацін, пакрытых саломай альбо дошкамі, уздоўж вуліц роўнымі стужкамі цягнуцца прасторныя светлыя дамы. У кожным другім доме — тэлевізар. Гады тры назад на рагу дзвюх вуліц, дзе спакон вякоў стаў вялізны драўляны крыж, абвешаны вышшымі ручнікамі, дырэнцыя саўгаса пабудавала добры магазін, у якім шырокі выбар прадуктовых і прамысловых тавараў. З рання да вечара тоўняцца ў магазіне пакупнікі. У цэнтры вёскі — клуб.

Непадалёк ад вёскі плануецца будаўніцтва гарадка для нафтавікоў, а гэта, у сваю чаргу, пацягне за сабой будаўніцтва новых магазінаў, клубаў, бібліятэк. Сённяшні селянін не хоча жыць так, як жылі яго продкі. Ён

хоча прыгожа апранацца, знаёміцца са здабыткамі сучаснага мастацтва, прымаць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці сваёй краіны. Для гэтага ёсць усе ўмовы.

Карэнныя жыхаркі Гарывады Марыя Блішч і яе сестра Праскоўя былі непісьменнымі. Іншы лёс напаткаў іх дзяцей. Старэйшая дачка Марыі, Ніна, праце настаяніцай у 23-ай сярэдняй школе ў Мінску. У сталіцы і брат Ніны Мікалай. Ён дырэктар 109-ай сярэдняй школы. Самая малодшая дачка, Люба, — медыстра ў Рэчыцы.

Тры сыны Праскоўі таксама скончылі вышэйшыя навучальныя ўстановы. Георгій праце ў Слуцку ўрачом хуткай медыцынскай дапамогі. Уладзімір — дырэктар Ровінскай васьмігадовай школы, што ля Драгічына, а Іван — выпускнік Гомельскага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту. Варта адзначыць, што сёстры былі ўдовамі. Муж Марыі памёр у 1937 годзе, а Праскоўіні загінуў у нямецкім палоне. Савецкая ўлада дапамагла сялянцам вывучыць дзяцей, даць ім вышэйшую адукацыю.

Улегку прыязджаюць у госці да бацькоў сыны і дачкі з усіх куткоў Беларусі. Ды не толькі Беларусі, а і з Масквы, Ленінграда, Сібіры. «Найіначай, на месцы Гарывады другое Баку будзе», — гавораць яны, маючы на ўвазе факел, які палае побач з вёскай. Гэты факел, запалены новым жыццём, — сімвал сучаснага Палесся.

В. ШЫХАНЦОУ.

Рэчыцкі раён.

Калі Дзмітрый Драгун прыехаў з Аргенціны пагасціць да брата, доўга не пераставаў здзіўляцца ўсяму, што адбылося за 40 год яго адсутнасці ў роднай вёсцы Пасеці, што на Смаргоншчыне. Змянілася жыццё аднавіскоўцаў, умовы іх працы, быт, культура. Калісьці яны з братам Іосіфам ведалі адну навуку — касіць, араць, дапамагаць бацькам.

А зараз усе шэсць дачок Іосіфа атрымалі вышэйшую адукацыю. Таня, Валя і Марыя выкладаюць мову і літаратуру, Алена — матэматыку. Фаіна праце загадчыцай навучальнай часткі ў

школе, а Міра — інжынер-канструктар па будаўніцтву. — Гэта ж каб раней, пры панах, меў ты шэсць дачок, — гаворыць Дзмітрый, — не ўбачылі б яны ні навукі, ні пасягу пры нашай колішняй беднасці.

— Не ўбачылі б, — згаджаецца з братам Іосіф. — І жыцця б добрага не ведалі, як мы калісьці. А цяпер дзяўчатам не патрэбны куфры ды каровы. Іх пасяг — разумныя галовы, добрыя сэрцы.

А. ЦЯЖКІ.

Агарэвічы. Ва ўсё бакі разбегліся вуліцы, не злічыць новых хат. У цэнтры — помнік воінам, загінуўшым у час апошняй вайны, вялікі сад.

...Цяжкай была тая, пасляваенная вясна. 19 красавіка 1946 года раённая газета пісала: «Сяляне Агарэвіцкага сельсавета з першых дзён палых работ арганізавалі збор пасення. Члены брыгады Грыгаровіча сабралі для чырвонаармейскай сям'і Аўгінні Вірэніч 50 кілаграмаў бульбы і 18 кілаграмаў збожжа. Чатыры з паловай пуды бульбы і 24 кілаграмы жы-

У суртках дома культуры калгаса «XVIII парт'езд» Быхайскага раёна — харавым, танцавальным, драматычным, духавым інструменталь і іншым — займаецца звыш 150 чалавек. НА ЗДЫМКУ: калектыв калгаснага дома культуры рыхтуецца да канцэрта.

БОЛЬШЕ НЕ МОГУ РАБОТАТЬ С ВРАГАМИ РОДИНЫ

Русское объединенное общество взаимопомощи в Америке, сокращенно РООВА, было организовано приблизительно 50 лет тому назад в Питтсбурге. А в 1931 году в июне мой знакомый земляк пригласил меня на встречу, которая состоялась в одной из задних комнат кооперативного ресторана по Россел стрит. Было нас несколько человек, почти все знакомые. На мой вопрос о цели встречи Иосиф Панасевич ответил:

— Мы должны создать в нашем городе отдел РООВА.

Признаться, такой ответ был для нас неожиданным. Но не успели мы даже глазом моргнуть, как откуда-то появилась приветственная телеграмма от имени Главного правления РООВА в Нью-Йорке за подписью Комякова. В ней содержались поздравления в адрес нашего 72-го отдела РООВА в городе Детройте и пожелания успехов в дальнейшей работе.

— Ловко! — подумал я тогда. — Выходит, нас собрали только ради формы, а решили уже все заранее.

Вначале в нашем отделе было 10 человек, но уже к 1939 году число членов выросло до 80. По уставу каждый ежемесячно должен был вносить определенную сумму в кассу отдела. Собранные деньги предназначались на помощь нуждающимся членам РООВА.

После разгрома гитлеровской Германии многие из тех, кто сотрудничал с фашистами, оказались в Америке. Соединенные Штаты не только предоставили им убежище, но и спасли изменников от заслуженной кары, которая ждала их на Родине. Убийц, бывших карателей обеспечили всем необходимым: они получили хорошую работу, жилье. И здесь, в Америке, они продолжают свое черное дело — клеветают на Родину.

Так уж случилось, что некоторые из этих прихвостней стали членами РООВА, а затем, с 1967 года, взяли в нем верх и направляют деятельность организации так, как им нужно. Они ведут антисоветскую пропаганду, поддерживают агрессивную внешнюю политику Соединенных Штатов, выступая при этом от имени всех земляков. Если же кто-то из старых эмигрантов пытался выразить сомнения в правильности их действий и правдивости слов, у них тотчас же был готов ответ:

— Ты был в Советском Союзе? Нет? А я жил там и знаю, что такое Советская власть.

На это трудно было что-либо возразить.

Но в конце 50-х годов многие

Это письмо пришло к нам из Соединенных Штатов Америки. Его автор в течение 38 лет состоял членом РООВА. Но после того, как он дважды побывал на Родине и своими глазами увидел жизнь советских людей, понял, что нынешние руководители РООВА и ОРБ обманывают рядовых членов этих организаций, стараются внушить им недоверие и ненависть к Советскому Союзу, клеветают на советскую действительность, пытаются опорочить социалистический лагерь. Он принял решение покинуть РООВА и вместе со своей семьей вышел из ее состава. В письме, которое мы публикуем по его просьбе, автор рассказывает о деятельности РООВА и некоторых ее членов, а также о мотивах, побудивших его порвать с этой организацией.

из эмигрантов стали посещать Родину. Это встревожило руководителей РООВА. Ведь в их планы не входило, чтобы члены организации узнали правду об СССР. Вот они и придумали: каждого, кто после поездки на Родину рассказывал правду о жизни в Советской стране, они называли большевистским пропагандистом. Вокруг таких людей создавалась атмосфера нетерпимости. Им объявлялся бойкот. Мне также пришлось испытать все это на себе.

В 1957 году я впервые после долгих лет разлуки побывал на Родине. Вернувшись, я рассказал членам 72-го отдела обо всем, что видел в родных местах. Особенно меня поразило то, что спустя всего лишь двенадцать лет после такой разрушительной войны жизнь советских людей не шла ни в какое сравнение с тем, как жили мы до Октябрьской революции. Повсюду велось строительство, и люди выражали уверенность в реальности задуманных планов. Действительно, их усилия не пропали даром. Я имел возможность убедиться в этом лично, когда побывал в Советском Союзе еще раз, двенадцать лет спустя, в 1969 году. Но об этой своей поездке я расскажу отдельно, а теперь хочу остановиться подробнее на событиях, которые произошли тогда, в 1957 году.

Мой правдивый рассказ пришелся не по душе некоторым членам отдела, и они сказали, что все это выдумки коммунистов, которые я, мол, повторяю, а самые рьяные договорились до того, что заявили:

— Ты вообще не был в России. Это тебя «Русский голос» подослал.

Через несколько дней я получил проявленные пленки, снятые мною на Родине, и объявил, что буду их демонстрировать всем желающим. Я даже не ожидал, что соберется столько людей. Нужно сказать, что я не очень искусный оператор, но все же кадры, снятые мною, давали возможность как бы соприкоснуться с советской действительностью, и каждый из пришедших мог увидеть ку-

сочки большой и интересной жизни советских людей.

Неожиданным ударом для тех, кто сомневался в моем посещении СССР, было и то, что в некоторых местах фильма среди советских людей была и моя личность. Так злопыхатели еще раз сели в лужу. И в то же время многие рядовые члены отдела задумались над тем, куда ведут их люди, ослепленные ненавистью ко всему советскому. Тогда-то и у меня впервые возникла мысль: «Почему я должен быть с этими нечестными людьми? Что у меня с ними общего?»

Со временем сомнения переросли в убеждение, и я твердо решил порвать с РООВА.

Но для того, чтобы читателям стало понятно, почему я принял такое решение, расскажу о некоторых членах этой организации и их нынешней «деятельности».

До 1959 года руководители РООВА и его отделов избирались ежегодно. А начиная с 1960 года в Главном правлении сидят одни и те же лица во главе с Георгием Гатцуком. Они назначили себе высокое жалованье и, кажется, вовсе не собираются покидать насиженные места. Руководители уже не отчитываются перед рядовыми членами, а деньги, имеющиеся в кассах отделов (те деньги, которые мы собирали в течение долгих лет, отдавая иногда последний доллар), направляются на ведение антисоветской работы, на поддержание «Нового русского слова» и на помощь так называемым «лицам, пострадавшим от коммунизма».

Чтобы читатели представляли, кого они имеют в виду, скажу, что одним из таких «лиц» является Светлана Аллилуева.

Помощь эта выражается и в том, что члены различных отделов РООВА и ОРБ (Общество русских братьев) распространяют антисоветскую литературу продажных авторов. Один из таких распространителей, Иван Черный, раньше продавал грязные книжонки Дениса Горбачевича, а теперь сбывает

клеветнические книги С. Аллилуевой.

Я не хочу здесь много говорить о скандально известной Светлане Аллилуевой, а вот о менее известном, но от этого ничуть не менее продажном Денисе Горбачевиче скажу несколько слов.

Где же твоя совесть, Дениска? Как ты, господин секретарь 60-го отдела, стал изменником?

Вряд ли ты сумеешь ответить на эти вопросы. Видимо, таким уж ты уродился, и изменить тебя нельзя.

Так знай же, что я был на Родине дважды и видел твои родные места (к сожалению, мы с тобой земляки). И я хочу сказать тебе: лгун ты, Денис, лгун и обманщик. Ты не увидишь, а вернее не захотел увидеть огромные достижения Страны Советов в области науки, техники, медицины, образования и культуры. Разве не видел ты кирпичные дома со всеми удобствами, которых в советской деревне строится все больше? Думал ли ты когда-то, что Слуцк из захолустного провинциального белорусского городка превратится в современный развитый город с широкими прямыми улицами, с многоэтажными жилыми домами, с прекрасно налаженным общественным транспортом, проезд в котором, кстати, в шесть раз дешевле, чем у нас в Америке? В Слуцке живут многие мои родственники. Кто работает на швейной фабрике, кто на сахарном заводе, а кто на макаронной фабрике. Я был у каждого из них и могу с уверенностью сказать, что материально они живут ничуть не хуже, чем у нас в Америке, а духовно гораздо богаче.

Ты, Денис, прикинулся другом советских людей. А вернувшись, написал, что они голодают, ходят грязные и живут в невыносимых условиях. Что же, рука у тебя уже набита на лжи и обмане. Только зря стараешься. Ведь с каждым годом все больше людей едет на Родину, и уже не один человек, а многие при встрече бросят тебе в лицо слова презрения.

Теперь, я думаю, всем ясно, что любой честный человек никогда не согласится быть в одной компании с людьми типа Горбачевича, Гатцука, Черного и других. Поэтому я заявляю: я покидаю отдел РООВА вместе со всем своим многочисленным семейством, так как больше не могу работать с врагами Родины.

БЫВШИЙ ЧЛЕН 72-ГО ОТДЕЛА РООВА.

Нынешний год особый: прогрессивное человечество торжественно отмечает сотую годовщину со дня рождения В. И. Ленина. Отмечает эту дату и наш культурно-патриотический союз соотечественников в Ганновере «Березка».

За годы существования нашей «Березки» мы многое сделали. Раньше мы собирались у кого-нибудь из земляков, пели песни, читали книги. Но постепенно наш кружок увеличился, и в квартире нам стало тесновато.

После долгих поисков нам удалось снять в аренду старое помещение, где были две крошечные комнатки и зал площадью в сорок квадратных метров.

КЛУБ «БЕРЕЗКИ»

Через два года мы купили собственное помещение — старый деревянный барак с большим земельным участком. Некоторые скетчики сошлись: неужели этот заброшенный барак с прогнившими полами, выбитыми стеклами, провисшим потолком можно привести в порядок?

Но вот закинула работа. Вставили окна, постелили пол, сделали сцену, в отдельной комнате поместили библиотеку, стены оклеили новыми обоями. Все работали не покладая рук, а такие, как К. Мазровский и В. Поздняков, приезжали за 150 километров. И получился клуб на славу.

Недавно мы приобрели киноаппаратуру и теперь демонстрируем советские фильмы. После кино устраиваем беседы, танцы, работает буфет. Наш клуб посещают русские, белорусы, украинцы; приходят также литовцы, латыши, поляки, югославы, греки, немцы.

Мы собираемся все вместе, чтобы отметить праздники или просто пообщаться в кругу земляков, помогаем оформить документы для поездки на Родину, а тот, кто уже побывал в Советском Союзе, делится своими впечатлениями. Многие соотечественники в последнее время неоднократно ездили в СССР, дети некоторых земляков отдыхали летом в пионерских и молодежных лагерях.

К ленинскому юбилею на своем участке мы посадили 250 молодых березок, елей, сосен, а также много кустов роз. В клубе оформили два больших выставочных стенда, рассказывающих о жизни и труде великого Ленина.

В. СОКОЛОВ,
председатель союза соотечественников «Березка».

ПОКЛІЧ ТВАЇ ДУШЫ

(Пачатак на 1-й стар.)

Вялікая Айчынная вайна зрабіла рэзкі пералом у свядомасці нават такіх людзей, якія ставіліся варожа да ўсяго савецкага, лічылі сябе пакрыўджанымі Савецкай уладай. Перад тварам небяспекі, якая нависла над Радзімай, адыйшлі на задні план асабістым рахункі. Многія з белаэмігрантаў у той гістарычны час зразумелі, што Радзіма ў іх адна, што без яе няма ў іх жыцця на чужой старане.

Памятаю, летась увосень зайшлі ў рэдакцыю Ліхоты з

Францыі. Уладзімір Якаўлевіч чацвёрты, а Станіслава Ігнатаўна пяты раз прыехалі ў сваю Месату, непадалёк ад Маладзечна, дзе жывуць іх сваякі. І яна, і ён ужо ў такім узросце, калі чалавек часцей задумваецца над тым, што добрае зрабіў для людзей. Успомнілі перажытае. Уладзімір Якаўлевіч дастаў з кішэні складзеную ўчацвёрта паперку, выцвілую ад часу. Працягваючы яе нам, сказаў: «Самае дарагое, што было ў нашым жыцці».

Я разгарнуў паперку і прачытаў:

«Даведка.
Дадзена камандзірам батальёна савецкіх партызан у Францыі. Пацвярджаю, што ў

1943—44 гг. Ліхота С. І. і Ул. Я. хавалі савецкіх партызан, а таксама дапамагалі ім, чым маглі, нашым партызанам.

Подпіс камандзіра: Багавічэнка».

Дом Ліхотаў у часы, калі па Францыі маршыравалі бошы, стаў родным домам адважнага савецкага партызана, удзельніка французскага руху Супрацілення, Героя Савецкага Саюза Васіля Порука. У Ліхотаў знаходзілі прытулак і хлеб, а ў час небяспекі і сховішча, і Васіль і яго баявыя сябры Мікалай Вільчыніскі, Аляксандр Ціхненка. Не без гонару Станіслава Ігнатаўна і Уладзімір Якаўлевіч ужо каторы раз паўтараюць: «Васіль Порука быў нам і сынам і лепшым сябрам». Яна прыгадвае той апошні дзень, які Васіль правёў у Ліхотаў незадоўга да свайго трагічнага канца. Ён раскавае,

якім быў вясёлым і ветлівым яго сябар Васіль, якія спаўнялі хлопцы Мікола і Саша.

Што прымусіла гэтых людзей, мужа і жонку, ісці па лязу брытвы, рызыкаваць уласным жыццём! Дзеля чаго было жыць у пастаянным страху, што не сёння-заўтра цябе могуць схпіць і адправіць на шыбеніцу!

— Каб зрабіць хоць нешта карыснае для Радзімы ў цяжкі для яе час, — чую ў адказ простае тлумачэнне землякоў з Францыі.

Зрабіць нешта карыснае для таго краю, дзе ты нарадзіўся, для людзей, з якімі ты аднаго духу і імкненняў. Гэта прычып жыцця нашых суйчыннікаў, якіх мы па праву называем патрыётамі Радзімы.

Аляксандр Мікалаевіч Герман пражыў за граніцай пяцьдзiesiąт год. Але і па сённяшні дзень Рэчыца яму бліжэй да сэрца, бо тут прайшло яго юнацтва. Увесь свой век Герман нястомна працаваў. Яго праца прыносіла не толькі дастатак у дом, але і была карыснай для людзей. І ўсё-такі

Аляксандр Мікалаевіч не меў поўнага маральнага задавальнення. Ён часта адчуваў сябе нібы ў неапатланды даўгу перад сваёй Рэчыцай.

Адно з першых яго пісьмаў — аб перспектывах і пошукаў нафты на Беларускім Палессі. Наш земляк з Бельгіі тады яшчэ не ведаў, што нафта знойдзена. У наступным пісьме ён радуецца за сваю Рэчыцу і тут жа дзеліцца меркаваннямі наконт магчымых запасаў газу на Палессі. А калі з Акадэміі навук Беларусі атрымавае адказ, што газ пакуль у нашай рэспубліцы не знойдзены, засмучаны і ўсхваляваны, піша:

«Куды ж падзеўся рэчыцкі газ! Магчыма, калі следваць тэктанічным і стратыграфічным фантазіям, пайшоў у глыбіню або да суседзяў на Украіну! Вельмі шкада. Маючы нафту, солі ды яшчэ і газ, Беларусь валодае б саліднай сыравіннай базай».

У іншых пісьмах Аляксандр Герман прыгадвае: у юнацтве чуў, што паміж Рэчыцай і Азершчынай, там, дзе ў Днепр

ЛЕТОМ 1944 года у Власова были сразу три любовницы. Лизка, о которой никто из его штабистов ничего не знал — откуда взялась, сколько лет; на вид ей давали не больше двадцати. Маленькая, чернявенькая, вертлявая, обожавшая шампанское и помидоры, — могла сразу съесть два килограмма. Илья Керстен — высокая, красивая, властная женщина, страдавшая непомерным тщеславием; она, не стесняясь, рассказывала всем и каждому, что скоро выйдет за Власова замуж. Иногда появлялась, правда на короткий срок, молчаливая особа лет тридцати, рыжая, бело-розовая, веснушчатая, курносая. Молодцы из отделения контрразведки быстро дознались, что краткотка когда-то состояла во вспомогательной группе минского театра.

Это были, так сказать, постоянные, «прочные» привязанности. О мимолетных, случайных связях генерала знал лишь комендант Хитрово. Русских женщин в Германии оказалось много; в широкой бредень, расставляемый агентами генерального уполномоченного рейха по использованию рабочей силы Фрица Заукеля, попадали разные люди, и самыми несчастными были девушки и женщины, на них сваливалось все — тяжкий труд, голод, посягательства на их честь.

Всю дорогу от Берлина до Рудольдинга Власов издевался над Штрикфельдом.

— Посмотрим, куда вы меня тащите. Дыра дырой! На завтрак овсянка, на обед овсянка, на ужин овсянка... Ваша Адель, как ее?

— Белинберг. Андрей Андреевич!

— Ваша Адель Белинберг, наверное, корова короной. Посит туфли сорок пятого размера, корсет затягивает супонью...

— Чем, господин генерал? Супонью? Что это такое?

— Это, милейший, крепчайший ремень, узенький, а не разорвать. Хомут стягивают! Поняли?

— Понял. Хомут...

И вдруг:

— Капитан, познакомьте! Влюбился, словно мальчишка! Если хотите знать, о такой женщине, именно о такой, мечтал всю жизнь. Делайте, что хотите, но знакомьте! Считайте меня вашим должником, требуйте все, что пожелает ваша душа, — знакомьте!

— Хорошо, хорошо... Завтра.

— Сегодня. Немедленно... Я не усну всю ночь, сойду с ума!

— Фрау Белинберг уехала к себе. Она живет не в санатории.

(Продолжение. Начало в №№ 41, 42, 44—51 за 1969 год, №№ 1—15 за 1970 год).

— Поехали! Придумайте повод... Визит вежливости. Обеспечение моей безопасности, наконец...

— Завтра, генерал.

— Сегодня!

За первый же час пребывания в санатории Власов убедился, что фрау Белинберг действительно довольно приятная особа. «Штрикфельд малость перехватил, никакая она не красавица. Лизка куда лучше, но Лизка, во-первых, никуда не денется, а во-вторых, третьих, четвертых — до бесконечности, у Лизки нет брата оберштурмбанфюрера, который бы стоял при рейхсфюрере СС Гиммлере. А у фрау Белинберг такой брат есть. Врач врать не станет, зачем ему

ли заметны были морщины, кожа дряблая, многовато угрей. «Ничего! С лица не воду пить!» И насчет ума перехватил Штрикфельд — ничего особенного, самая обыкновенная, натуральная фрау, готова умереть за фюрера, и если для пользы отечества — фатерлаанда надо стать супругой герра Власова — почему же не согласиться? Странно было бы не согласиться!

— Всеу приходит конец, — сказала фрау Белинберг, поднимая путевку с заключением: «Большой покидает санаторий с заметным улучшением состояния здоровья. Окреп. Более оптимистично смотрит на жизнь». Лишь в графе: «Прибавил вес — не прибавил» фрау начальница,

ствия не доставит, но я обязана...

Власов терялся в догадках: «Что ей от меня, — чертовке, надо?»

— Да, я обязана сделать это заявление... Меня совершенно не интересует твоё прошлое. У всех мужчин увлечения. Меня интересует будущее. Надо, чтобы все прилично... Эту Лизку, я правильно говорю — Лизку? Ее уберут от тебя. Фердинанд обещал. Она глупа. Всем рассказывает, как ты с ней шутишь. Не огорчайся, она тебе неверна. «Слава богу, про Ильзу она не знает», — подумал Власов.

— Дорогая... Я все понял. Адель посмотрела на жену — в глазах ни улыбки,

Арк. ВАСИЛЬЕВ

это. А он так и сказал: «Фрау Белинберг — приятная. Пока она руководит санаторием, мы спокойны. Стоит ей позвонить брату... Штрикфельд трепло. Болтает лишнее, а такой детали не знает».

— Капитан, тысячу извинений! К чему приравнен оберштурмбанфюрер? Никане могу запомнить...

— Слово «приравнен» в данном случае не подходит, Андрей Андреевич. Лучше употреблять «соответствует».

— Благодарю. Чему же в таком случае соответствует?

— Подполковнику... Почему это вас интересует?

— Надо же когда-нибудь запомнить... Поехали?

— Завтра...

— Скажите, капитан...

— Не капитан, а гауптштурмфюрер, если уж решили запомнить.

— Скажите, гауптштурмфюрер, вы мужчина или...

— Хорошо, едемте.

Все получилось преотлично. Фрау Белинберг знала немного по-русски — покойный супруг приказал: «Учи! Возьмем Москву, получим имение в Крыму». Герр Власов много соображал по-немецки. Помог Штрикфельд. Сводник из него — первый класс.

Через восемь дней объяснились. Выяснилось: Адель понравился Власов, Власову — Адель. К сожалению, на близком расстоянии у Аде-

слегка вздохнув, проставила — «не прибавил». По-бабьи хихикнула, погрозила пальчиком: «Любовь любовью, а здоровье надо беречь, милый».

Возникли некоторые препятствия — свадьбу можно справить не ранее декабря. Адель дала клятву не выходить замуж два года после гибели супруга, а два года будет 24 декабря. «Можете представить, его убили под самое рождество!» И еще: арийке запрещено выходить замуж за славянина. Урегулировать взялся оберштурмбанфюрер Фердинанд, брат Адели, будущий родственник. Обещал получить разрешение на бракосочетание у рейхсфюрера СС.

Перед отъездом невеста попросила жениха уделить ей несколько минут — «для серьезного разговора, имеющего непосредственное отношение к нашей будущей семейной жизни».

Уединились. Штрикфельд попытался было остаться, послушать, о чем поведут речь помолвленные, но фрау Белинберг так посмотрела на него, что он немедленно испарился: с сестричкой оберштурмбанфюрера, доверенного лица рейхсфюрера СС, шутки плохи!

Адель нежно поцеловала будущего супруга в лоб.

— Мой любимый! Я понимаю, разговор тебе удоволь-

ни злости, словно речь идет о погоде или черт его знает — о чем.

— Я надеюсь, что и у Илзы Керстен не будет больше поводов появляться в твоём доме... Самое правильное, если она вообще покинет Берлин...

«Вот чертова баба! Все узнала...»

— Дорогая... Я все понял.

— Я бы не хотела, чтобы твои подчиненные в разговоре упоминали рыжевую артистку... Ее, кажется, зовут Нонна, если я не ошибаюсь.

— Дорогая, я все, все понял!

— Данке.

И добавила:

— Через десять дней я прибуду в Берлин. Надеюсь, ты справишься?

С Лизкой особых хлопот не было — она исчезла. Видно, будущий родственник оберштурмбанфюрер Фердинанд нажал нужную кнопку. Последний раз Лизку видели в ресторане «Медведь», ужинала с личным поваром Власова — красавцем осветным унтер-офицером Атаровым. В мельхиоровом ведерке охлаждалась две бутылки шампанского, фрейлен чавкала крупными, с апельсин, помидоры, обходилась без ножки, откусывала, как от яблока. После ужина вышли вместе. Гардеробник Лисин, бывший бухгалтер краснодарско-

го торго, после рассказывал: — Господин Атаров, когда вышел из зала, напомнил Лизавете, чтобы она знала «ОСТ» на плащик приколотла: «Не дай бог патруль». А она весело так ответила: «Плевать я хотела на этот «ОСТ»! Атаров вскорости занил, во хмелю был буюн, кричал: «Казните меня! Погубила невинную душу!» Плакал навзрыд.

Рыжеволосую Нонну сбила на Лейцигеринтрассе машина — сама виновата, не перебегай улицу где не положено.

С Илзой Керстен получила накладку. Дня за три до приезда фрау Белинберг Андрей Андреевич пригласил Илзу к себе домой.

Какой между ними вышел разговор, знал лишь господин бог да комендант Хитрово.

Ильза била посуду, кричала: «Дурак! Кацер!» Это слышал внизу охранник Подуянов — «Вот это баба!»

Пока подавали машину, выносили вени, термоса — один с бульоном, второй с кофе. Ильза в передней рвалась к телефону. Хитрово крепко держал ее в объятиях. А от него вырваться невозможно не только даме — медведю. Провожать Ильзу поручили переводчику Виктору Адольфовичу Ресслеру, мужчине благородной наружности, с длинной шеей, барскими манерами, предельно вежливому.

Место для «ссылки» выбрали симпатичное — на берегу Баденского озера. Врач-психиатр согласился держать Ильзу под наблюдением, пока это будет возможно.

Через двое суток Ресслер вернулся, доложил Хитрово:

— Отвез.

— Благодарю... Что это с вами? Кто вас так отделал?

Предельно вежливый переводчик, дворянин, джентльмен сорвался:

— Вы бы попробовали поговорить с этой стервой...

Фрау Белинберг, осмотрев квартиру жениха, решительно заявила:

— Все очень плохо, недостойно вашего положения. Будем менять.

Отказалась завтракать, сославшись, что успела сделать это дома. И все же первый визит можно было бы считать для обеих сторон приятным, если бы не ворвалась Ильза Керстен. Черт дернул ее появиться, когда Хитрово куда-то вышел. Охранники не смогли задержать Ильзу, а возможно, и не хотели — они считали ее доброй бабой. Власов с невестой спустились по лестнице. Ильза вцепилась одной рукой Адели в волосы, другой часто-часто заколотила ее по щекам, Власов с трудом оторвал любовницу от невесты. Ильза визжала, плавалась.

— Кацер! Старый кацер!..

Когда охранники выволакивали Керстен, она орала так, что слышно было на улице.

(Продолжение следует).

National Relations in Socialist Society

So the more backward the national Republic, the more rapid were the rates of development planned for it. Some Republics started to develop heavy industry nearly from scratch, whereas others had industrial areas before the revolution. In these conditions the difference in the rates of development under Soviet power became an effective factor for levelling out the economic progress of the nations under Soviet government. It is in deeds and not in words that we have proved that the USSR expresses the same concern for the interests of the peoples living in the Russian Federation, in the Ukrai-

ne, in Central Asia, in Transcarpathia, in the Baltic Republics, i. e., in all Soviet Republics and regions.

In his article *Review of the Century* Heinrich Mann, the great German writer and humanist, called the USSR «the proving ground for the equality of nations».

SOVIET EXPERIENCE IS THE PROPERTY OF ALL NATIONS

SOCIALISM has developed as a society of internationalists, which helps to develop the creative potential of all nations, great and small.

Expressions of racialism, national dissension and discrimination have been designated as a crime in our country, punishable

by the law. Any expression of the survivals of nationalism and chauvinism, no matter from whom it emanates — the representatives of a large or a small nation — is strongly condemned by the Soviet public, and is considered to be a phenomenon incompatible with the principles of socialism.

The experience of cooperation of all the Soviet peoples is of tremendous importance for the development of the theory and practice of national relations in the 20th century.

The solution of the national question in the USSR proves that the active and independent making of history is not the privilege of only the «chosen nations», but that it is possible for all nations to take a share. The Soviet multinational state demonstrates the triumph of the ideas of proletarian internationalism.

The achievements of socialism in coping with the national prob-

lem, which no other social system has managed to solve, are obvious. However, there are people in the world who do not care to take into account the real state of affairs.

Several years ago, for example, *The Problems of Communism* magazine (USA) devoted a special issue to the national question in the USSR. Slandering Soviet life, the US know-alls went on to speak about the alleged continuation in the USSR of discrimination in respect to the non-Russian nations. But one has only to take a look at any field of life in the USSR to become convinced how groundless are such slanderous declarations. Let us compare the rates of increase of students in establishments of higher learning from among the Russians and the Central Asian nations.

Between 1927 and 1966 the number of Russian students went up from 900,000 to 2,400,000. The number of Uzbek students in

establishments of higher learning grew 8 times more rapidly, and 9 times faster among the Kazakhs than among Russians. These figures refute the lie that the interests of non-Russian nations are encroached upon in the USSR. One can find a host of examples like the one quoted above in all other spheres of life.

Assistance and mutual help among nations is the most characteristic feature of the Soviet way of life. Each of the USSR nations makes its own contribution to the common cause. In our country the taking into account of local interests is not accompanied by egoistic calculations to secure benefits for any one nation or for any single Republic. The fulfillment of internationalist duties in the Soviet community of nations means to assist, in actual practice, the realization of both the general and the specific economic, socio-political and cultural interests of all the Soviet peoples.

ВЯСНА І МОДА

Ці зварталі вы ўвагу на тое, што менавіта вясной спраўляюцца модныя абноўкі? Магчыма, тут дзейнічае зарэзлівы прыклад маці-прыроды, якая штогод апранае зямлю ў сажы веснавы ўбор. Але ў адноўленне ад дрэў, якія здавальняюцца адным і тым жа фасонам сваёй зялёнай сукенкі, адзенне людзей падначалена законам, патрабаванням і... капрызам моды.

Тое, што мы насілі пяць год назад, цяпер здаецца архаічным, непрыгожым і нават смешным. Шчыра кажучы, такое ўражанне часам робяць і некаторыя сучасныя навінкі. Але гэта, вядома, выключэнне. Наогул сучасная мода апранае чалавека элегантна, зручна і практычна, яна адпавядае рытму жыцця і нашаму часу буйных тэхнічных пераўтварэнняў.

Што прапануе мода сёлетняй вясной? Чым узрадуюць ці здзівяць нас модніцы Мінска і Брэста, Гродна і Гомеля? І, нарэшце, за чым застанецца апошняе слова — за міні ці за максі? Гэтыя пытанні я збіралася задаць у Мінскім доме мадэляў, куды накіравалася сонечнай красавіцкай раніцай. Але тое, што раскажаў мне галоўны мастацкі кіраўнік Роберт Сцелічаў, было значна цікавей і шырэй таго, што я меркавала пачуць.

Перш за ўсё аб доме мадэляў як устаноўе. Параўнаўшы нядаўна наша рэспубліка на ўсесаюзных паказах мод безагаворачна аддавала палому першынства ўсесаюзнаму, Ленінградскаму, Талінскаму, Рыжскаму і Вільнюскаму домам мадэляў. Але ў 1962 годзе, пасля таго як у калекцыю прыйшлі маладыя таленавітыя мастакі, поўныя энтузіязму і жадання ўвасобіць свае смелыя задумы ў жыццё, многае змянілася.

Першае прызнанне прыйшло ў 1967 годзе на Маскоўскім міжнародным фестывалі мод. Побач з парызкімі мадэлямі праслаўленага Дыора і бліскучымі манекеншчыцамі з Італіі нялёгка было змагацца за поспех. Беларусы прывезлі ў Маскву вялікую калекцыю, якую дэманстравалі 30 манекеншчыкаў. Прычым адначасова выступала група з 12—15 чалавек, а гэта патрабавала, каб касцюмы ўсім яе ўдзельніцаў былі выкананы ў адным плане. Сенсачую выклікалі паліто, курт-

кі, касцюмы, выкананыя з цялячых шкурак. Мінскі дом мадэляў атрымаў дыплом «За зладжанасць, дакладнасць і новыя прапановы».

У 1968 годзе была распрацавана новая калекцыя, якая дэманстравалася ў Балгарыі на міжнародным гандлёва-прамысловым кірмашы ў Плоўдзіае. На думку Роберта Аляксандравіча, яна была не зусім удалай, але тым не менш адзін з папулярнейшых балгарскіх часопісаў моды «Лада» змясціў на сваіх старонках мадэль з беларускай калекцыі.

Дарэчы, у тым жа 1962 годзе калекцыю мінскіх мадэльераў распачаў новую форму супрацоўніцтва са швейнымі прад-

прыемствамі рэспублікі. На гэту справу была пераклучана асноўная ўвага мастакоў і канструктараў, што, зразумела, адбілася на якасці Балгарскай калекцыі.

А справа заключалася воль у чым. Да гэтага часу мадэльеры працавалі самі па сабе, і прапанаваныя імі сукенкі, касцюмы, паліто не заўсёды прымаліся швейнай прамысловасцю: не ўлічваліся тэхнічныя магчымасці фабрык, адсутнічала пераемнасць і г. д. Калі ж да прадпрыемства быў прымацаваны пэўны мастак, ён не проста прапаноўваў модны фасон, а распрацоўваў цэлую серыю уніфікаваных мадэляў. Зараз такая сувязь наладжана

Гэтыя дзяўчаты будуць дэманстраваць беларускія мадэлі на ЭКСПО-70. На нашым здымку вы бачыце іх у сукенках і касцюмах з калекцыі, якая ў пачатку мая адпраўляецца ў Асаку. Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

з шасцю буйнейшымі швейнымі прадпрыемствамі рэспублікі.

Мінскі метад работы з прамысловасцю рэкамендаваны ўсім дамам мадэляў Саюза. Напрыклад, у лютым гэтага года ў Маскве прайшла нарада работнікаў лёгкай прамысловасці РСФСР. На яе былі запрошаны супрацоўнікі Мінскага дома мадэляў і швейнага аб'яднання імя Крупскай, якія раскажалі аб сваёй рабоце.

Зараз у вялікім сучасным будынку на Паркавай магістралі, куды два гады назад перабраўся дом мадэляў, напружаныя дні: у пачатку мая адпраўляецца вялікая калекцыя адзення ў Асаку. Два дамы мадэляў — Усесаюзны і Мінскі — удастоены гонару прадстаўляць свае ўзоры на ЭКСПО-70. Усесаюзнаму ў дапамогу прыдадзены Ташкенцкі, Мінскаму — Вільнюскі дом мадэляў.

Дэманстрацыя нашай калекцыі, распрацаванай пад дэвізам «Гармонія вонкавага выгляду і спосабу жыцця», пачнецца ў чэрвені. У калекцыі 100 мадэляў — самыя разнастайныя ансамблі, сукенкі, паўсідзённыя і святочныя, з трыкатажу, льну, воўны, сінтэтыкі, скуры. Цікавыя касцюмы, выкананыя па тэме «Традыцыя і сучаснасць». Іх аўтары мастакі Іна і Уладзімір Булгакавы выкарысталі народныя матывы ў крою, вышыўцы, падборы матэрыялу, напрыклад, аўчыны.

Некаторыя мадэлі пасля вяртання з Асакі будуць адрознавацца ад перададзены швейным фабрыкам. Мінскі дом мадэляў шмат робіць для таго, каб жыхары нашай рэспублікі былі апрануты прыгожа і па модзе. Тут і работа з прадстаўнікамі прамысловасці і гандлю, і папулярныя з'яўляюцца новыя ўзоры адзення сярод насельніцтва, і, нарэшце, выхаванне добрага густу.

У будынку на Паркавай магістралі тры разы на тыдзень дэманструюцца апошнія навінкі. Паказ мод арганізуецца ў клубах і дамах культуры прадпрыемстваў і вучэбных устаноў. Работнікі дома мадэляў выезджаюць у іншыя гарады рэспублікі і ў час гэтых паездак абавязкова наведваюць калгасы і саўгасы.

Дык што ж прапануе вясенняя мода 1970 года? На гэта пытанне адказвае галоўны мастацкі кіраўнік Мінскага дома мадэляў Роберт Сцелічаў:

— Сёлетняй вясной змены ў форме і канструкцыі адзення пазначаны. Трэба сказаць, што прынцыпы пераемнасці характэрны не толькі для гэтага сезона, але і для развіцця нашай савецкай моды ў цэлым.

Лёгка паліто, касцюмы, сукенкі рэкамендуецца невялікага аб'ёму. Жанчынам мы прапануем тры сілуэтных формы: паўпрылягаючы сілуэт (лінія рэдынгот), прыталены, падкрэслены поясам, унізе злёгка або вельмі расшыраны, і прамы.

Пытанне даўжыні ўжо не стаіць так востра: мода прадстаўляе жанчынам выбар — ад міні да максі. Найбольш папулярная даўжыня — да сярэдзіны калена. Для трыццацігадовай жанчыны, якая зараз стаіць у цэнтры моды, магчыма даўжыня максі.

У аснову моды 1970 года, як і ў папярэднія гады, пакладзены прынцып прыгажосці, метаэгоднасці і практычнасці.

Т. РЭУТОВІЧ.

ГАЛАСЫ РОДНАГА КРАЮ

Язеп Зазека — прызнаны майстар невялікіх апавяданняў і замалёвак аб характэры беларускай прыроды. Увесь свой шчодры талент пісьменнік аддае дзецям, з любоўю раскрываючы і паэтызуючы вобраз маці-Беларусі з яе векавымі пушчамі і гамаілівымі рэкамі. Думка аб непарыўнай узаемасувязі чалавека і прыроды праходзіць праз усе яго творы. Яна прасочваецца нават у творах аб вайне, аб барацьбе народных месціцаў супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў — лес і яго жыхары дапамагаюць партызанам, прадстаўляюць ім сховішча, паказваюць сцяжынікі, якія вядуць у надзейныя месцы.

Не так даўно на паліцах кнігарняў з'явіўся чарговы зборнік апавяданняў і замалёвак пісьменніка «Сонечны алень». Знаёмства з новай кнігай сведчыць, што аўтар застаўся верны сваёй тэме — апавяданню роднай беларускай прыроды. Аўтар раскрывае таямніцы лесу і ракі, апісвае звычкі зьяроў і птушак. Як ніхто другі, можа ён падслухаць патаемныя галасы лесу. Яго паэтычныя малюнкі сведчаць аб добрым веданні з'яў прыроды, аб уважлівых, дакладных назіраннях.

Сярод іх звяртае на сябе ўвагу апавяданне «Гаспадар пушчы». У ім аўтар дае невялікі ўрывак з жыцця зьяроў — гэтых дзіўных жывёлін, якіх мы аберагаем і аб якіх яшчэ вельмі мала ведаем.

«...На невяліччай паляныцы, у кустах, цесным колам стаялі зубры. Яны цягнуліся пысамі да маленькага зубраняці, і з поздраў іх валіла пара. Новапароджаны быў мышастай масці, пушысты, у завітках і яшчэ нямецка стаяў на тонкіх ножках. Зубры дыхалі на малаго, баючыся, каб ён не змёрз». Зубраня падрасло, і аўтар прапануе нам яшчэ адзін цікавы эпізод — гульні малаго з важаком стада. «...Зубраня было вельмі вясёлае, жвавае і любіла забаўляцца з Пумам. Стары зубр стаіць, як бурая скала, прыгнуўшы магутную шыю, а малы ўпіраецца ў яго шырокі лоб сваім вузенькім. Доўга дужаюцца. Калі малы заўзята пачынае наступаць. Пум адыходзіць, нібы паддаецца і нарэшце кідаецца наўцёкі. Тады зубраня радасна бяжыць за ім, каб дагнаць».

Цікава напісаны апавяданні «Салаўі», «Шпачок», «На рыбалцы», «Сонечны алень», замалёўка «Старонкі восені». Аўтар дае малюнкі лесу, апісвае яго пахі, галасы, падслуханьня на досвітку.

Усе гісторыі, якія адбываюцца з героямі, узяты з самога жыцця. Аўтарскага вымыслу або зусім няма, або вельмі мала. Ды і не патрэбен ён пісьменніку, які ўмее адабраць самае яркае і захавальнае з навакольнага жыцця.

Новая кніга Я. Зазека — добры падарунак не толькі дзецям, але і ўсім дарослым, якія любяць родную прыроду і цікавіцца ёю.

В. ПЯТРОВІЧ.

ПРЫСВЯЧАЕЦА КІРЫЛУ АРЛОЎСКАМУ

Біяграфія Кірылы Арлоўскага — гэта хваляючая аповесць аб герою вайны і працы. У 1918 годзе, калі палчыны кайзера Вільгельма спрабавалі задушыць маладую Савецкую рэспубліку, Арлоўскі ўзначаліў партызанскі атрад, які ў беларускіх лясах вёў барацьбу з акупантамі. У 1936 годзе на зямлі Іспаніі ён змагаўся супраць фашыстаў у радах рэспубліканскіх войск. У гады Вялікай Айчыннай вайны Арлоўскі зноў узначаліў

партызанскі атрад у Беларусі.

У 1944 годзе Арлоўскі быў цяжка паранены. Пасля выздараўлення яго выбралі старшынёй калгаса «Рассвет». Сельгасарцель пад яго кіраўніцтвам вырасла ў адну з самых перадавых гаспадарак Савецкага Саюза.

За мужнасць і гераізм, праяўленыя ў гады Вялікай Айчыннай вайны, Арлоўскаму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза, а

за выдатныя заслугі ў развіцці сельскай гаспадаркі ён быў удастоены звання Героя Сацыялістычнай Працы.

Міністэрства сувязі СССР прысвяціла Кірылу Арлоўскаму паштовую мініяцюру. Злева ад партрэта — Залаты Зоркі Героя Савецкага Саюза і Героя Сацыялістычнай Працы, баявая зброя.

Аўтар мініяцюры — Мікалай Прысекін.

В. КАЖЭЎНІКАВ.

ЗЯРНЯТАМ 700 ГОД

Ужо даўно археолагам цікавіць руіны каменнага замка ў Навагрудку. На гэты раз навуковая экспедыцыя на чале з асірантам сектара археалогіі Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР М. Ткачовым знайшла ў глыбіні зямлі рэшткі гаспадарчага збудавання, у якім захаваліся хлебныя злакі. Іх узрост — больш за 700 гадоў. Гэта адна з найцікавейшых археалагічных знаходак у Беларусі.

Знайшлі археолагі і абломкі глінянага посуду. Мастацтва

старажытных ганчароў і да гэтага часу захоўвае і здзіўляе нас. Нават па асколках няцяжка ўявіць, якім высокім было майстэрства беларускіх ганчароў.

На дзіва доўга над покрывам зямлі захоўваюцца сляды пажарышчай. Яны выяўлены беларускімі археолагамі пры раскопках у Навагрудку на глыбіні 2,5 метра.

Аб ваенных падзеях, якія адбываліся некалі ў гэтым краі, маўква сведчаць каменныя ядры рознай велічыні, знойдзеныя ў цэнтральнай вясні замка.

Сем экспедыцыйных груп Інстытута гісторыі праводзілі раскопкі ў мінулым годзе. Кандыдат гістарычных навук Л. Пабаль вёў пошукі ў раёне вёскі Тайманова Быхаўскага раёна. Тут ім выяўлены рэшткі старажытнага жылля — 14 пай-зямлянак, 165 захаваных знойдзены таксама посуд, прылады працы, нацэркі і іншыя ўпрыгожванні.

У гэтым годзе беларускія археолагі працягваюць навуковыя даследаванні ў розных пунктах рэспублікі.

С. ЯФІМАВ.

Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» з глыбокім жалем паведамляюць, што на 78 годзе жыцця, пасля цяжкай, працяглай хваробы памёр выдавец газеты «Русский голос» [ЗША] Андрэй Осіпавіч КАРОЎКІН. Выказваем глыбокае спачуванне яго сябрам, блізім і калегам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77. ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.

Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Зак. № 575.